

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ตามรูปแบบเพื่อการเรียนรู้ในชุมชนแสงรู้ สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช การรายงานผลในบทนี้มี ดังนี้คือ (1) สรุปการวิจัย (2) การอภิปรายผล และ (3) ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. เพื่อศึกษาช่องทางการติดต่อสื่อสารของนักศึกษาในการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยใช้องค์ประกอบของชุมชนแสงรู้

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร ประชากรเป็นนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ที่ลงทะเบียนชุดวิชา 14423 ประสบการณ์วิชาชีพภาษาอังกฤษและคาดว่าจะสำเร็จการศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2/2556 จำนวน 148 คน และภาคการศึกษา 1/2557 จำนวน 61 คน รวม 209 คน

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

1. กลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบสำรวจออนไลน์ ในประเด็นความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ออนไลน์ตามแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันโดยการสร้างชุมชนแสงรู้ (Community of Inquiry)
2. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์แบบลึก
3. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสนทนากลุ่ม

เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสำรวจออนไลน์ ในประเด็นความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ออนไลน์ โดยเป็นแบบสอบถามที่ประยุกต์มาจากแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนแสงรู้ (Community of Inquiry)
2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง
3. แบบบันทึกสรุปผลการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำรวจ โดยการส่งแบบสำรวจออนไลน์ ในประเด็นความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ออนไลน์ตามแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนแสงรู้ (Community of Inquiry) ไปยังอีเมลของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนตามจำนวนที่กำหนดไว้ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ต่อไป
2. การเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์นักศึกษาที่มาเข้ารับการเข้าอบรมชุดวิชา 14423 ประสบการณ์วิชาชีพภาษาอังกฤษที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. การเก็บข้อมูลจากการประชุมสนทนากลุ่ม (focus group) โดยนัดนักศึกษามาประชุมสนทนากลุ่มที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามเชิงปริมาณ แบบสำรวจออนไลน์ ในประเด็นความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ออนไลน์ตามแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนแสวงรู้ (Community of Inquiry) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)
3. ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการประชุมสนทนากลุ่ม (focus group) วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

1. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้สรุปเป็น 2 ตอนตามวัตถุประสงค์ดังนี้

ข้อสรุป (1) การสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนออนไลน์ที่ใช้ในการเรียนชุดวิชาต่างๆ ที่ใช้สื่อคอมพิวเตอร์เป็นสื่อหลัก ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สรุปได้ตามประเด็นต่างๆ ดังนี้คือ

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้เกี่ยวกับความคิดเห็นในการศึกษาในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ออนไลน์ที่กำหนดโดยมหาวิทยาลัย โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ที่จัดสร้างขึ้นโดยประยุกต์มาจากแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนแสวงรู้ (Community of Inquiry) ซึ่งประกอบด้วยประเด็นหัวข้อคำถามหลัก 3 ประการ แยกเป็นคำถามย่อยในแต่ละหัวข้อละ 6-13 คำถามรวมเป็น 43 คำถามเพื่อประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ตามแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนแสวงรู้ (Community of Inquiry)

จากผลของค่าเฉลี่ยด้านความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับองค์ประกอบหลัก 3 ประการของแนวคิดในการเรียนรู้ร่วมกันโดยการสร้างชุมชนแสวงรู้ดังกล่าวข้างต้นพบว่ามีความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยในแต่ละองค์ประกอบหลัก 3 ประการไม่มากนัก ได้แก่ การรับรู้ด้านการสอน (Teaching Presence) ($M = 4.22$, $S.D. = 0.46$) การรับรู้ด้านความคิด (Cognitive Presence) ($M = 4.16$, $S.D. = 0.80$) การรับรู้ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ด้านสังคม (Social Presence) ($M = 4.01$, $S.D. = 0.94$) อีกทั้งค่าเฉลี่ยทั้งหมดอยู่ในระดับมากกว่าคะแนนเฉลี่ยคือ 3.5 ซึ่งสามารถตีความได้ว่ากลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้มีความเห็นว่างค์ประกอบต่างๆ ทั้งสามของแนวคิดการสร้างชุมชนแสวงรู้ปรากฏอยู่มากเพียงพอสำหรับกล่าวได้ว่าการเรียนรู้เนื้อหาชุดวิชาออนไลน์ต่างๆ ในหลักสูตรในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัย

ผลของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามในงานวิจัยนี้พบว่าองค์ประกอบด้านการรับรู้ด้านการสอน (Teaching Presence) ได้รับความเห็นด้วยโดยเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($M = 4.22$) หัวข้อที่แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ($M = 4.49$) คือ “อาจารย์ผู้สอนสนับสนุนให้เข้าร่วมเรียนออนไลน์และช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา” ส่วนในด้านการผลิตสื่อการสอน ซึ่งเป็นบทบาทและหน้าที่หนึ่งของ

ผู้สอน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า “เนื้อหาและกิจกรรมต่างๆของทุกชุดวิชาเป็นประโยชน์และช่วยให้ฉันฝึกทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (M = 4.34)

สำหรับองค์ประกอบด้านการรับรู้ด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Presence) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (M = 4.16) โดยหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากที่สุดคือ “การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรการเรียนออนไลน์ทำให้นาวิธีการเรียนรู้ไปใช้กับการเรียนในศาสตร์อื่นๆได้” (M = 4.45) และองค์ประกอบด้านการมีปฏิสัมพันธ์ด้านสังคม (Social Presence) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยโดยเฉลี่ยในระดับมาก (M = 4.01) และหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากที่สุดคือ “ฉันแสดงความคิดเห็นของฉันกับเพื่อนๆผ่านสื่อออนไลน์” (M = 4.43)

องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการรับรู้ด้านสังคม (Social Presence) มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในองค์ประกอบนี้คือ 4.01 จากช่วงของค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.57 – 4.43 โดยค่าเฉลี่ยที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยในระดับต่ำที่สุดคือ 3.57 (ฉันเคยถูกเพื่อนๆขอให้อธิบายความคิดเห็นของตนเองผ่านสื่อออนไลน์) ไปจนถึงในระดับมากที่สุดคือ 4.43 (ฉันแสดงความคิดเห็นของฉันกับเพื่อนๆผ่านสื่อออนไลน์)

กล่าวโดยสรุป ผลที่ได้จากงานวิจัยเพื่อตอบคำถามงานวิจัยในข้อที่ 1 การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตแขนงวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในส่วนนี้สามารถสรุปโดยอ้างอิงการใช้กรอบแนวคิดของการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการสร้างชุมชนแสวงรู้ (Community of Inquiry) เพื่อช่วยในการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียนในสภาพแวดล้อมทางการเรียน D4(+P) เกี่ยวกับการสร้างและรักษาชุมชนแสวงรู้ออนไลน์ จากผลของการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่าการรับรู้ด้านการสอน (Teaching presence) ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งในสามของกรอบแนวคิดดังกล่าว เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากที่สุดในการสร้างและรักษาชุมชนแสวงรู้ของตน ตารางด้านล่างเป็นสรุปความคิดเห็นด้านต่างๆเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยโดยรวมของแต่ละด้าน และรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบในความคิดเห็นเรียงตามลำดับเห็นด้วยมากที่สุดถึงเห็นด้วยมาก

ตารางที่ 5.1 ความคิดเห็นของผู้เรียนต่อองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ใช้เรียนชุดวิชาต่างๆบนเครือข่ายในระบบ (D4L+P) โดยเรียงลำดับประเด็นหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด

	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
การรับรู้ด้านการสอน (Teaching presence)	4.22	0.46	เห็นด้วยมากที่สุด
1. อาจารย์ผู้สอนสนับสนุนให้เข้าร่วมเรียนออนไลน์และช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา	4.49	0.83	เห็นด้วยมากที่สุด
2. อาจารย์ผู้สอนกระตุ้นให้ฉันคิดที่จะเรียนรู้	4.38	0.74	เห็นด้วยมากที่สุด
3. อาจารย์ผู้สอนเป็นแบบอย่างที่ดีในการประเมินงานอย่างสร้างสรรค์	4.38	0.90	เห็นด้วยมากที่สุด
4. อาจารย์ผู้สอนเป็นแบบอย่างในการสื่อสารที่ดี	4.36	0.87	เห็นด้วยมากที่สุด
5. เนื้อหาและกิจกรรมต่างๆของทุกชุดวิชาเป็นประโยชน์และช่วยฝึกทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษข้อมูลต่างๆภายใต้ resources มี	4.34	0.10	เห็นด้วยมากที่สุด
6. ฉันเข้าใจคำอธิบายจากผู้สอนได้ดี	4.34	0.60	เห็นด้วยมากที่สุด
7. ผู้สอนแสดงออกว่าเข้าใจคำอธิบายและการแสดงความคิดเห็นของฉันได้ดี	4.32	0.76	เห็นด้วยมากที่สุด
8. ประโยชน์สำหรับการทำงานกิจกรรม	4.25	0.13	เห็นด้วยมากที่สุด
9. ทุกชุดวิชามีการจัดวางเนื้อหาและกิจกรรมอย่างมีระบบระเบียบ	4.23	0.14	เห็นด้วยมากที่สุด
10. สารเนื้อหาของชุดวิชามีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.20	0.15	เห็นด้วยมากที่สุด
11. ความยาวของเนื้อหาแต่ละชุดทุกวิชามีความเหมาะสม	4.14	0.12	เห็นด้วยมากที่สุด
12. การสอนสดเป็นประโยชน์สำหรับฉัน	3.72	0.16	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 5.1 ความคิดเห็นของผู้เรียนต่อองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ใช้เรียนชุดวิชาต่างๆ บนเครือข่ายใน ระบบ (D4L+P) (ต่อ)

	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
การรับรู้ด้านพุทธิปัญญา (Cognitive presence)	4.16	0.80	เห็นด้วยมาก
13. การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรการเรียนออนไลน์ทำให้นำวิธีการเรียนรู้ไปใช้กับการเรียนในศาสตร์อื่นได้ๆ	4.45	0.72	เห็นด้วยมากที่สุด
14. การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรการเรียนออนไลน์ช่วยให้สร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้	4.40	0.71	เห็นด้วยมากที่สุด
15. การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรการเรียนออนไลน์ทำให้ได้พัฒนาทักษะการใช้ภาษา และทักษะการคิดในระดับที่สูงขึ้น	4.38	0.68	เห็นด้วยมากที่สุด
16. การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรการเรียนออนไลน์ช่วยให้ฉันตัดสินใจ โดยใช้เหตุผล	4.36	0.74	เห็นด้วยมากที่สุด
17. ฉันได้คิดทบทวนเกี่ยวกับสาระเนื้อหาที่ได้อ่านและเรียนไปอย่างจริงจัง	4.21	0.81	เห็นด้วยมากที่สุด
18. การเรียนชุดวิชาออนไลน์ทำให้ฉันได้เพิ่มพูนทักษะ ในการประกอบอาชีพของฉัน	4.17	0.64	เห็นด้วยมาก
19. การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรการเรียนออนไลน์ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	4.13	0.74	เห็นด้วยมาก
20. ฉันรู้สึกว่าการกำลังอยู่ในชุมชนแสวงรู้	4.02	0.92	เห็นด้วยมาก
21. การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรการเรียนออนไลน์ทำให้จดจำเนื้อหาได้นาน	4.02	0.87	เห็นด้วยมาก
22. ฉันได้คิดทบทวนเกี่ยวกับความคิดเห็นต่างๆของเพื่อนร่วมเรียนทั้งหลายอย่างจริงจัง	3.98	0.94	เห็นด้วยมาก
23. การเรียนรู้วิธีนี้มีประโยชน์กว่าการเข้าชั้นเรียน	3.66	1.03	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 5.1 ความคิดเห็นของผู้เรียนต่อองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ใช้เรียนชุดวิชาต่างๆ บนเครือข่ายใน ระบบ (D4L+P) (ต่อ)

	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
การรับรู้ด้านสังคม (Social presence)	4.01	0.94	เห็นด้วยมาก
24. ฉันแสดงความคิดเห็นของฉันกับเพื่อนๆผ่านสื่อออนไลน์	4.43	0.77	เห็นด้วยมากที่สุด
25. กิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์นี้ทำให้ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.30	0.86	เห็นด้วยมากที่สุด
26. การมีส่วนร่วมในการทำงานที่ 1-3 เฉพาะใน D4L+P ช่วยการเตรียมพร้อมในการทำงานกลุ่ม (งานที่ 4)	4.28	0.88	เห็นด้วยมากที่สุด
27. ฉันเข้าใจความคิดเห็นจากเพื่อนๆผ่านสื่อออนไลน์ ได้ดี	4.21	0.69	เห็นด้วยมากที่สุด
28. ฉันประเมินความพยายามในการทำงานกิจกรรม ออนไลน์ของเพื่อนได้อย่างไม่มีปัญหา	4.13	0.92	เห็นด้วยมาก
29. การเรียนรู้วิธีนี้ช่วยพัฒนาการทำงานเป็นทีมและทักษะในการสื่อสารได้	4.15	0.86	เห็นด้วยมาก
30. การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรการเรียนออนไลน์ทำให้เข้าใจและรู้จักเพื่อนมากขึ้น	4.15	0.83	เห็นด้วยมาก
31. กระดานสนทนาประจำชุดวิชาเป็นประโยชน์สำหรับฉัน	4.15	1.00	เห็นด้วยมาก
32. การที่รู้ว่าเพื่อนๆจะประเมินงานของฉันทำให้มีความพยายามในการทำงานส่งมากขึ้น	4.11	0.98	เห็นด้วยมาก
33. ฉันพบว่าการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมออนไลน์กับเพื่อนๆได้ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และเป็นประสบการณ์ของการเรียนรู้ที่มีคุณค่า	4.09	0.93	เห็นด้วยมาก
34. กระดานสนทนากลุ่มเป็นประโยชน์สำหรับการทำงานของฉัน	4.06	1.13	เห็นด้วยมาก
35. เพื่อนๆของฉันแสดงออกว่าเรียนรู้ความคิดเห็นของฉันได้ดีผ่านสื่อออนไลน์	4.00	0.81	เห็นด้วยมาก
36. ฉันได้รับผลย้อนกลับในเรื่องที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของฉันผ่านสื่อออนไลน์	3.94	1.03	เห็นด้วยมาก
37. การได้อ่านและวิจารณ์งานของเพื่อนช่วยให้ฉันเข้าใจปัญหาของงานและกระตุ้นความคิดในการพัฒนางานของตนเองได้ดีขึ้น	3.91	0.93	เห็นด้วยมาก
38. เพื่อนๆชื่นชมการเข้าร่วมทำงานออนไลน์ของฉัน	3.87	0.97	เห็นด้วยมาก

	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
39. เพื่อนๆตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมของฉัน	3.79	0.95	เห็นด้วยมาก
40. เพื่อนๆให้ผลย้อนกลับที่มีประโยชน์ต่อการทำงานของฉัน	3.79	1.02	เห็นด้วยมาก
41. ฉันเคยต้องอธิบายความคิดเห็นของตนเองตามที่เพื่อนร้องขอผ่านสื่อออนไลน์	3.70	1.08	เห็นด้วยมาก
42. เพื่อนๆมีส่วนร่วมกระตุ้นหรือสนับสนุนให้เข้าร่วมเรียนออนไลน์	3.62	0.95	เห็นด้วยมาก
43. ฉันเคยถูกเพื่อนๆขอให้อธิบายความคิดเห็นของตนเองผ่านสื่อออนไลน์	3.57	1.14	เห็นด้วยมาก

สรุปผลการสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้เห็นว่าผู้สอนมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนสภาพแวดล้อมออนไลน์ และเทคโนโลยีการสื่อสาร ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการให้ความช่วยเหลือของผู้สอนออนไลน์ส่งผลที่สำคัญต่อความสำเร็จในการยอมรับเกี่ยวกับการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก สำหรับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้นอกจากความช่วยเหลือด้านการเรียนแล้ว กลุ่มตัวอย่างยังต้องการให้ผู้สอนตรวจงานประเมินผลโดยระบุหัวข้อที่ถูกหรือผิด และให้ผลย้อนกลับในงานต่างๆเป็นรายบุคคลโดยสม่ำเสมออีกด้วย ในประเด็นนี้พบว่าสอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการก่อตั้งชุมชนในหลักสูตรออนไลน์ต่างๆโดย Pilcher (2016) พบว่าการเรียนการสอนออนไลน์แตกต่างไปจากการเรียนในห้องเรียนเพราะการประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับสถาบันการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ที่มีการก่อตั้งชุมชนที่มีการปฏิสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอ ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครูและเพื่อนร่วมเรียนอย่างจริงจังทำให้มีความรู้สึกของการเป็นชุมชน (sense of community) และความร่วมมือในการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนนั้น

นอกจากนั้นผลจากการสนทนากลุ่ม ยังพบว่าผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่พอใจการทำกิจกรรมออนไลน์ และเห็นประโยชน์จากการทำกิจกรรมออนไลน์ในหลักสูตร เพราะเห็นว่าเป็นการฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม ซึ่งทำให้พวกตนรู้สึกที่กำลังอยู่ในชุมชนแสงรู้ รวมทั้งยังอาจเป็นชุมชนที่มีอยู่สืบเนื่องต่อไปได้อีกในอนาคตถ้าสมาชิกในกลุ่มมีความสนใจ และจุดมุ่งหมายเดียวกัน อย่างไรก็ตามข้อเสียของการทำงานกลุ่มประกอบด้วยหลากหลายประเด็น เช่น ไม่สามารถควบคุมคุณภาพ หรือเกรดที่สมาชิกจะได้รับการประเมิน นอกจากนี้นักศึกษาบางกลุ่มไม่ชอบการทำงานกลุ่ม แต่ชอบทำงานคนเดียว อาจเนื่องจากสมาชิกในกลุ่มบางคนไม่เข้าร่วมทำงาน หรือไม่มีความรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีดังนี้คือ 1) เสนอให้ใช้ Social Networks อื่นๆเพิ่มเติมเพื่อช่วยในการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ในหลักสูตร 2) เสนอให้ฝึกทักษะด้านการพูดและฟังเพิ่มเติม และ 3) เสนอให้เพิ่มวิชาเลือกเช่น ชุติวิชาเกี่ยวกับการเขียนภาษาอังกฤษ และเสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนระบบการส่งงานได้เลย โดยไม่ต้องดาวน์โหลดออกมาก่อน เป็นต้น

ข้อสรุป (2) เพื่อศึกษาช่องทางการติดต่อสื่อสารของนักศึกษาในการเรียนการสอนแนวทางการจัดการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์แบบลึก ตามโครงสร้างองค์ประกอบของชุมชนแสงรู้ (CoI) สรุปผลจากการสนทนากลุ่มนักศึกษา และอาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์องค์ประกอบส่วนต่างๆ ในโครงสร้างของบทเรียนตามรูปแบบ T5 model

เพื่อศึกษาช่องทางการติดต่อสื่อสารของนักศึกษาในการเรียนการสอนแนวทางการจัดการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และสามารถสรุปผลโดยอิงโครงสร้างองค์ประกอบของชุมชนแสงรู้ซึ่งแบ่งองค์ประกอบต่างๆออกเป็น 3 องค์ประกอบดังนี้คือ

5.2 การรับรู้ด้านการสอน (Teaching Presence)

บทบาทของผู้สอน	ร้อยละ	ข้อสรุปจากประเด็นสัมภาษณ์
ออกแบบและจัดระเบียบ	45	การออกแบบเนื้อหาชุดวิชาเหมาะสม เป็นมาตรฐานเดียวกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ น่าสนใจ ทันสมัย และสอดคล้องกับกิจกรรมที่ต้องการให้ค้นหาคำตอบจากเนื้อหา อีกทั้งมีรายละเอียดเพิ่มเติมใน Resources
เอื้ออำนวย	15	แก้ปัญหาด้านการเรียน
	20	ให้ความกระจ่างข้อสงสัย
	10	ให้ข้อเสนอแนะ ชี้แนะที่มีประโยชน์
การเข้าสอน	10	ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาชุดวิชาเพิ่มเติม
	25	ช่วยให้มีโอกาสซักถาม
ข้อสังเกต	10	การประเมินงานจากผู้สอนมีประโยชน์
	55	ต้องการได้รับผลย้อนกลับจากผู้สอนมากขึ้น
ข้อเสนอแนะ	15	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการเตรียมประเด็นการสนทนาสนสดไว้ล่วงหน้าก่อนการสอน - ควรมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย - ควรใช้ social network อื่นๆเพิ่มเติม - ควรเพิ่มเติมฝึกทักษะด้านการพูดและฟัง

ตารางที่ 5.2 ตารางแสดงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านการสอน

สรุปผลการประชุมสนทนากลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาในงานวิจัยนี้ในประเด็นด้านการสอนแบ่งได้เป็นด้านความช่วยเหลือจากอาจารย์ และการประเมินงานจากอาจารย์ดังนี้คือ

1) ความช่วยเหลือจากอาจารย์

การเรียนชุดวิชาออนไลน์ต่างๆในหลักสูตรนี้ ประเด็นเกี่ยวกับความช่วยเหลือจากอาจารย์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่าได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์ในหลักสูตรเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามบางคนมีความเห็นว่าเพื่อนไม่ช่วยเหลือตัวเองก่อนทำให้เป็นภาระต่ออาจารย์

2) การประเมินงานจากอาจารย์

ผู้เข้าสนทนาส่วนใหญ่พอใจและเห็นว่าการประเมินจากอาจารย์มีประโยชน์สำหรับการทำงานของ ตน นอกจากนั้นในกรณีที่มีข้อโต้แย้งกัน การประเมินจากผู้สอนสามารถเป็นแนวทางหลักให้ทราบข้อผิดพลาด และนำไปปรับแก้ไขงานของตนให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการประเมินงานจากอาจารย์ ซึ่งนักศึกษาต้องการได้รับผลย้อนกลับเป็นรายบุคคลมากกว่านี้

5.3 การรับรู้ด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Presence)

การริเริ่มประเด็นเนื้อหา	ร้อยละ	ข้อสรุปจากประเด็นสัมภาษณ์
เนื้อหาบางชุดวิชาเป็นสิ่งใหม่	5	ทำให้เข้าใจเนื้อหาชุดวิชาที่ไม่เคยเรียนมาก่อน
ใช้ในการพัฒนาตัวเอง	40	สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการทำงานปรับเปลี่ยนตำแหน่ง หรือศึกษาต่อ
การสำรวจเนื้อหาชุดวิชา	ร้อยละ	ข้อสรุปจากประเด็นสัมภาษณ์
เนื้อหาชุดวิชาทำให้เข้าใจมากขึ้น แต่ต้องใช้เวลาศึกษา	10	ต้องพิจารณาเนื้อหาและทำกิจกรรมตามที่ระบุในแต่ละโมดูลของชุดวิชาต่างๆ แต่แต่ละชุดวิชามีความยากง่ายแตกต่างกัน
ควรศึกษาเนื้อหาชุดวิชาเพิ่มเติมจากแหล่งอื่น	5	ต้องศึกษาประเด็นต่างๆเพิ่มเติมให้ละเอียด
การบูรณาการเนื้อหาชุดวิชา	ร้อยละ	ข้อสรุปจากประเด็นสัมภาษณ์
การทำกิจกรรมออนไลน์เป็นสิ่งจำเป็น	15	ควรเห็นเป็นเรื่องท้าทายเพื่อฝึกทำกิจกรรมออนไลน์เป็นคะแนนเก็บและฝึกทักษะ
การนำไปใช้แก้ปัญหา	ร้อยละ	ข้อสรุปจากประเด็นสัมภาษณ์
ใช้ในการสอนหรือนำเสนองานได้ ถูกหลักวิชาการ	25	สามารถนำความรู้ไปช่วยปรับปรุงการทำงานให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ
ข้อเสนอแนะ	25	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีเนื้อหาชุดวิชาเกี่ยวกับการเขียนเอกสารประเภทต่างๆเช่น จดหมายธุรกิจ การเป็นบรรณาธิการและอื่นๆ - ควรจัดให้มีการนำนักศึกษาเข้าอบรมการออกเสียงภาษาอังกฤษ - ควรมีตัวอย่างกิจกรรมที่ถูกต้องหรือตัวอย่างงานที่ดีหรือมีการเฉลยกิจกรรมในทุกชุดวิชา - ควรออกแบบระบบให้สามารถส่งไฟล์ได้โดยตรงโดยไม่ต้องดาวน์โหลดออกมาก่อน - ควรมีการคัดกรองพื้นฐานของผู้เข้ามาเรียน

ตารางที่ 5.3 ตารางแสดงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านพุทธิปัญญา

สรุปผลการประชุมสนทนากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในงานวิจัยนี้พบว่า การเรียนในหลักสูตรนี้มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านพุทธิปัญญาสองประเด็นคือด้านการเรียนการสอนชุดวิชาต่างๆในหลักสูตร และด้านการแสดงความคิดเห็นในชุดวิชาต่างๆ

1) การเรียนการสอนชุดวิชาต่างๆในหลักสูตร

การเรียนในเนื้อหาชุดวิชาต่างๆในหลักสูตรนี้ส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างบางคนไม่ได้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษ แต่ได้กล่าวว่า

ความรู้จากหลักสูตรภาษาอังกฤษนี้สามารถช่วยเสริมงานด้านอื่นๆได้ เช่นการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องที่เป็นภาษาอังกฤษ การเตรียมตัวเพื่อเรียนต่อในระดับสูงขึ้น เป็นต้น

นอกจากนี้นักกลุ่มตัวอย่างคนหนึ่งได้กล่าวว่าการเรียนการสอนในระบบทางไกลของมสธ.เอื้อหรือสนับสนุนแหล่งทรัพยากรเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ศึกษาอยู่แล้วในระดับหนึ่ง ส่วนที่เหลือควรเป็นความรับผิดชอบของนักศึกษาเอง สำหรับการทำกิจกรรมออนไลน์ทำให้ต้องค้นหาคำตอบจากเนื้อหา จึงทำให้ต้องอ่านบททวนไปด้วยในเวลาเดียวกัน

2) การแสดงความคิดเห็นในชุดวิชาต่างๆ

สรุปผลการประชุมสนทนากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในงานวิจัยนี้พบว่าการเรียนชุดวิชาออนไลน์ต่างๆในหลักสูตรนี้ได้ทำให้สามารถแสดงความคิดเห็นและตระหนักรู้ถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากชุดวิชาต่างๆในหลักสูตร และบางคนประเมินตนเองได้ว่ามีความรู้และพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามมีกลุ่มตัวอย่าง 1 คนเห็นว่า “เนื้อหาแต่ละวิชาก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ โดยเฉพาะการอ่านและการเขียน แต่ไม่ได้ตอบโจทย์การฟัง-พูดเท่าที่ส่วนตัวคาดหวังไว้”

กลุ่มตัวอย่างอีกคนหนึ่งกล่าวว่า “การเรียนระบบออนไลน์อาจมีข้อด้อยที่นักศึกษาไม่สามารถสื่อสารด้วยการพูดภาษาอังกฤษกับผู้เรียนคนอื่นได้โดยตรง แต่กลับกระตุ้นให้ผู้เรียนพยายามขวนขวายเพื่อหาคำตอบจากงานแต่ละชิ้นของแต่ละวิชา อาจประสบปัญหาบ้าง เช่น ผู้เรียนไม่เข้าใจคำสั่งของงานแต่ละโมดูล แต่กระนั้น หลักสูตรก็ยังเอื้อให้ผู้เรียนสามารถสอบถามอาจารย์ผู้ประสานงานชุดวิชานั้นๆ ได้โดยตรง ทำให้คลายความข้องใจในประเด็นต่างๆ ได้มาก”

5.4 การรับรู้ด้านสังคม (Social Presence)

การรับรู้อารมณ์	ร้อยละ	ข้อสรุปจากประเด็นสัมภาษณ์
ทำให้ไม่รู้สึกละเลยในการเรียน มันใจและมีคะแนนเก็บ	10	การทำกิจกรรมออนไลน์เป็นสิ่งจำเป็นเพราะถ้าไม่มี ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนก็ไม่แน่ใจความถูกต้อง และมีคะแนน เก็บ
ช่วยฝึกทักษะการเขียน ภาษาอังกฤษ	5	ใช้ในการอภิปรายการทำกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อน
ช่วยฝึกทักษะการเรียนรู้ผ่านการทำงาน กลุ่มและการเรียนรู้ร่วมกัน	15	การทำงานกลุ่มทำให้ได้เพื่อนใหม่ ได้เรียนรู้การทำงาน ร่วมกันกับเพื่อน และมีกรสร้างเครือข่าย
		ช่วยให้ฝึกทักษะการบริหารเวลา เรียนรู้ข้อผิดพลาดด้วย ตนเอง
		ทำให้ตระหนักในการสร้างชุมชนเพื่อการเรียนรู้ มีเพื่อน หลากหลายประสบการณ์และความรู้
ได้รับการแบ่งปันความรู้จากคนที่ เก่งกว่าและได้รับผลย้อนกลับที่ดี	20	เพื่อนบางคนนำเนื้อหามาอภิปรายเพิ่มเติมทำให้ได้รับ ความรู้จากแหล่งอื่นๆเพิ่ม
		ได้รับผลย้อนกลับและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ในกลุ่ม
		ได้บทวนเนื้อหาที่อ่านจากการสนทนาในกลุ่ม
ข้อสังเกต	50	นักศึกษาบางกลุ่มชอบทำกิจกรรมออนไลน์แบบงานเดี่ยว มากกว่า

ตารางที่ 5.4 ตารางแสดงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านสังคม

สรุปผลการประชุมสนทนากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในงานวิจัยนี้พบว่า การเรียนในหลักสูตรนี้มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้านสังคมสองประเด็นคือด้านการมีปฏิสัมพันธ์ และด้านความเข้าใจ

1) การมีปฏิสัมพันธ์

สรุปผลการประชุมสนทนากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในงานวิจัยนี้พบว่า การเรียนชุดวิชาออนไลน์ต่างๆ ในหลักสูตรนี้ได้ทำให้สามารถส่งเสริมให้มีการสื่อสารพูดคุยกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และฝึกทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ทำให้การเรียนทางไกลไม่รู้สึกละเลย ส่วนใหญ่นักศึกษาเห็นประโยชน์จากการติดต่อมีปฏิสัมพันธ์ออนไลน์กับเพื่อนๆ

ในทางตรงข้าม มีกลุ่มตัวอย่างหนึ่งคนมีความเห็นว่า “คำตอบที่ได้รับกลับมามีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ คำตอบเชิงบวกที่พบได้บ่อยคือคำตอบที่ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน คำตอบซึ่งช่วยชี้ข้อบกพร่องของคำตอบที่ผมเสนอไปในกลุ่ม หรือคำตอบที่ช่วยแก้ไขภาษาและไวยากรณ์ให้สละสลวยยิ่งขึ้น ส่วนคำตอบเชิงลบซึ่งพบเพียงชุดวิชาเดียวคือคำตอบที่ดูหมิ่นดูแคลน เหยียดหยาม ซึ่งผมมองว่าเป็นเรื่องปกติของสังคมมนุษย์” ใน

ทำนองเดียวกันกลุ่มตัวอย่างคนหนึ่งเห็นว่า “ส่วนใหญ่จะได้รับคำตอบกลับที่สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์กับตัวผมจริงๆ มีน้อยมากที่วิจารณ์ไปในทางลบ”

โดยสรุปผลการสนทนากลุ่มในหัวข้อเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านสังคมสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรืออาจารย์ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ทำให้การเรียนรู้ในหลักสูตรมีความตื่นตัว น่าสนใจตลอดเวลา

2. เป็นการฝึกทักษะการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาต่างๆ

3. เป็นการสอนให้เรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรืออาจารย์ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์

4. ช่วยให้มีคะแนนสะสมไปรวมกับคะแนนสอบปลายภาค

5. เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองรูปแบบหนึ่ง โดยเน้นการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรืออาจารย์ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์

2) ด้านความเข้าใจ

สรุปผลการประชุมสนทนากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในงานวิจัยนี้พบว่า การเรียนชุดวิชาออนไลน์ต่างๆ ในหลักสูตรนี้ได้ทำให้สามารถเพิ่มพูนทักษะความรู้ด้านการเรียนภาษา ส่วนใหญ่เข้าใจเนื้อหาสาระที่ได้เรียน ในส่วนของการทำกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างบางกลุ่ม (ร้อยละ 50) เห็นว่าการทำกิจกรรมแบบงานเดี่ยวเป็นการตรวจสอบว่าแต่ละคนมีความเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนได้ดีเพียงใด และเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และง่ายกว่าการทำกิจกรรมกลุ่ม ทำให้มั่นใจตนเอง และทำงานหนักมากกว่าจะพึ่งพาผู้อื่น แต่บางชุดวิชาไม่จัดให้มีกิจกรรมแบบงานเดี่ยว ต้องการเสนอให้มีการทำงานเดี่ยวเพิ่มขึ้น

สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบในโครงสร้างบทเรียนตามรูปแบบ T5 model

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบในโครงสร้างบทเรียนตามรูปแบบ T5 model แบ่งเป็น 3 ด้านดังนี้คือ

- ด้านเนื้อหาชุดวิชาที่มีการทำกิจกรรมออนไลน์ในระบบ D4L+P
- ด้านความช่วยเหลือและการประเมินงานจากเพื่อน
- ด้านกระดานสนทนาประจำชุดวิชา กระดานสนทนาประจำกลุ่มและลิงค์เชื่อมโยง

ด้านเนื้อหาชุดวิชาที่มีการทำกิจกรรมออนไลน์ในระบบ D4L+P

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย ร้อยละ 40 มีความเห็นว่าเนื้อหาชุดวิชาที่มีการทำกิจกรรมออนไลน์ในหลักสูตรทำให้ได้ทบทวนความรู้เกี่ยวกับวิชาที่เรียนมา ตรวจสอบว่าเข้าใจสิ่งที่เรียนมาหรือไม่ การทำกิจกรรมทำให้มีคะแนนเก็บ การทำกิจกรรมทำให้ต้องค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อมาตอบโจทย์ในกิจกรรม และเนื้อหาของกิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาในชุดวิชา ร้อยละ 15 ของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการทำกิจกรรมออนไลน์ช่วยให้ตรวจสอบว่าตนเข้าใจเนื้อหาวิชาหรือไม่ ร้อยละ 20 เห็นว่าการทำกิจกรรมเดี่ยวเป็นสิ่งที่จำเป็นแม้ว่าจะไม่มีคะแนน บางคนไม่เห็นความสำคัญจึงไม่ตั้งใจทำเท่าที่ควร สำหรับการดำเนินงานกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20 เห็นด้วยว่าเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนๆ เพื่อนที่มีความรู้จะมีบทบาทสำคัญในการทำงานกลุ่ม เนื่องจากแต่ละคนมีความแตกต่างกัน จึงควรเปิดใจกว้างเพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อกัน อย่างไรก็ตามบางครั้งการทำงานกลุ่มอาจมีความคิดเห็นขัดแย้งกันได้ จึงต้องนำผลการประเมินจากผู้สอนมาเป็นแนวทางในการตัดสิน

ด้านความช่วยเหลือและการประเมินงานจากเพื่อน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย ร้อยละ 55 เห็นว่าการทำกิจกรรมหรือการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆหรืออาจารย์ทำให้ต้องอ่านบททวนเนื้อหาตลอดเวลา เพื่อให้สามารถตอบคำถาม ประเมินงานเพื่อนหรือแสดงความคิดเห็นได้ นอกจากนี้ยังเป็นการสะดวกสำหรับคนที่อยู่ห่างไกล สามารถเรียนได้ทุกสถานที่และเวลาที่ต้องการ อีกทั้งได้เรียนรู้ร่วมกันกับผู้อื่น ทำให้ได้ปรับปรุงการเรียนของตนโดยการสังเกตและจดจำจากผู้ที่เรียนเก่งกว่า

การได้อ่านและวิจารณ์งานของเพื่อนช่วยให้เข้าใจปัญหาของงานและกระตุ้นความคิดในการพัฒนางาน การได้รู้ว่าเพื่อนจะประเมินงานทำให้มีความพยายามในการทำงานมากขึ้น และสามารถประเมินความพยายามในการทำงานกิจกรรมออนไลน์ของเพื่อนได้ อย่างไรก็ตามมีกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 30 มีความเห็นว่าการประเมินงานจากเพื่อนทำให้ได้เรียนรู้ความแตกต่างด้านความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติอื่นๆของเพื่อนแต่ละคน เช่น เพื่อนบางคนอาจมีอคติ ใช้อารมณ์ นางานเพื่อนมาส่งเป็นของตนเอง บางคนอาจไม่มีคุณสมบัติหรือความรู้เพียงพอที่จะประเมินเพื่อนได้ และบางคนอาจประเมินโดยไม่ใช้เกณฑ์ (criteria) ที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรม เป็นต้น จากประเด็นดังกล่าว มีกลุ่มตัวอย่างบางคนเสนอให้ตัดการประเมินระหว่างนักศึกษาด้วยกันเองออก เพื่อให้อาจารย์ประเมินแต่ผู้เดียว

ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ในประเด็นที่เกี่ยวกับการให้ผลย้อนกลับ กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 55 เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการได้รับผลย้อนกลับ (Feedback) จากอาจารย์ผู้สอนมากกว่าได้รับจากเพื่อน คาดว่าน่าจะเกิดจากทัศนคติที่ว่าผู้สอนสามารถให้ผลย้อนกลับที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือมากกว่าเพื่อนๆ ทำให้อาจสรุปได้ว่าเหตุผลที่นักศึกษาไม่เชื่อถือหรือต้องการความช่วยเหลือจากเพื่อนน้อยที่สุดนั้นเป็นเพราะกลุ่มนักศึกษาที่เรียนในหลักสูตรฯนี้มีความหลากหลายด้านประสบการณ์การทำงาน การศึกษา อายุ เพศ และทัศนคติอื่นๆ นอกจากนี้ นักศึกษาบางกลุ่มยังมีความเห็นว่าเพื่อนบางคนมีอคติ ใช้อารมณ์ในการประเมินงาน บางคนก็ไม่กล้าประเมินตามจริงเนื่องจากเกรงใจด้านอายุ หรือคุณวุฒิ เป็นต้น ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนได้สรุปว่าไม่ควรมึนงนให้นักศึกษาประเมินกันเอง เพราะจะเป็นเรื่องของการใช้ความรู้สึก

อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างบางคนในงานวิจัยนี้พบว่าส่วนใหญ่เห็นว่าการได้ประเมินงานเพื่อนเป็นการฝึกทักษะการประเมิน และไม่มีปัญหาเกี่ยวกับผลการประเมินที่ได้รับจากเพื่อนๆ เนื่องจากได้มีการกำหนด criteria ในการประเมินงานของเพื่อนไว้ในชุดวิชาต่างๆแล้ว กลุ่มตัวอย่าง

ในงานวิจัยนี้ร้อยละ 80 เห็นว่าการประเมินงานจากเพื่อนเป็นสิ่งที่ช่วยในการฝึกทักษะการประเมิน และไม่พบปัญหาการประเมินจากเพื่อนแต่อย่างใด

ขณะเดียวกันกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 พบปัญหาจากการประเมินจากกลุ่มของเพื่อน และร้อยละ 10 เห็นว่าการประเมินงานจากเพื่อนขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนตัวของแต่ละคน ตัวอย่างเช่น

ผู้ให้สัมภาษณ์ “การประเมินมีทั้งประเมินจากสภาพที่เป็นจริง ความสงสาร เห็นใจ หรือแม้แต่เพื่อต้องการให้ผ่านพ้นไปเท่านั้น(ขอไปที) การประเมินที่ให้ feedback ค่อนข้างดีมาก (อาจเกินจริง) จนมาถึงแบบเลวร้าย (อ่านแล้วไม่อยากจะสนทนาร่วมกันอีก จนอาจส่งผลให้ไม่กลับเข้าทำงาน หรือเข้าระบบอีกเลยก็อาจเป็นไปได้)”

ผู้ให้สัมภาษณ์ “ไม่เห็นว่ามีนัยสำคัญในส่วนนี้ ถึงแม้จะประเมินไปตามเนื้อผ้าหรือไม่ก็ตาม ผู้ประเมินเอง ก็มีความหลากหลาย มีปัจจัยอื่นๆเกี่ยวข้องเช่นรู้สึกดี รู้สึกกัน หรือการไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน และอีกประการคือ ให้คะแนนเท่ากันไม่ได้”

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างบางคนเสนอให้มีการจัดกิจกรรม (Workshop) ในชุดวิชาการออกเสียงภาษาอังกฤษ ตามศูนย์วิทย์พัฒนาแต่ละศูนย์เพื่อช่วยฝึกทักษะการออกเสียงภาษาอังกฤษ ในทำนองเดียวกันกลุ่มตัวอย่างอีกหนึ่งรายต้องการให้เพิ่มเนื้อหาชุดวิชาที่เน้นด้านการฝึกทักษะการพูด และการฟังในปริมาณเท่าเทียมกับการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ

ด้านกระดานสนทนาประจำชุดวิชา กระดานสนทนาประจำกลุ่มและลิงค์เชื่อมโยง

ด้านกระดานสนทนาประจำชุดวิชา จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย ร้อยละ 70 ของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้เห็นด้วยว่ากระดานสนทนาประจำชุดวิชาเป็นสื่อส่วนกลางที่ใช้ประกาศเรื่องราวต่างๆ เป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอบถามข้อมูล สังคมแห่งการเรียนรู้ผ่านกระดานสนทนาที่เป็นภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและเป็นประโยชน์สำหรับการเรียนการสอน เป็นเวทีของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสังคมแห่งการเรียนรู้ และช่วยการทำงานกิจกรรมออนไลน์ของผู้เรียน เนื่องจากเป็นช่องทางให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เปิดโอกาสให้ซักถามอาจารย์ อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นแหล่งติดต่อสื่อสารข้อมูลได้ตลอดเวลา มีหลักฐานใช้อ้างอิงหรือตรวจสอบได้เพราะรายละเอียดการสนทนาจะมีการบันทึกในระบบ

สำหรับกระดานสนทนากลุ่มเปรียบเสมือนห้องประชุมกลุ่ม หรือพื้นที่ส่วนกลางสำหรับพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นพื้นที่ส่วนกลางที่สามารถใช้ในการส่งไฟล์งานได้ และเป็นแหล่งติดต่อสื่อสารกับสมาชิกในกลุ่มได้ตลอดเวลา

อย่างไรก็ตามมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 เห็นว่านักศึกษาบางส่วนอาจมองข้ามความสำคัญของกระดานสนทนาในระบบ แต่จะเข้ามาดูในเวลาที่ต้องการข้อมูล ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม หรือแนวข้อสอบ จากอาจารย์ผู้สอนเป็นครั้งคราว สำหรับนักศึกษาบางคน นำเสนองานไว้ในกระดานสนทนาในกลุ่ม ส่วนบางคนอาจไม่กล้านำเสนองานเพียงแค่ออเป็นฝ่ายสนับสนุนแนวคิดเท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มตัวอย่างบางคนเสนอให้ใช้ social networks อื่นๆเพิ่มเติมเพื่อการเผยแพร่ข่าวสารการเรียนการสอน หรือเพื่อการมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างสะดวกรวดเร็ว เช่น จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์ดังนี้

- การช่วยเหลือจากเพื่อนมีกระดานสนทนาในระบบ D4L+P กระดานสนทนาของแขนงวิชา และของชุดวิชานั้นๆ มีการสร้างกลุ่มกันเองบน Social Media ต่างๆ ทั้ง Facebook และ LINE ทำให้การช่วยเหลือกันระหว่างผู้เรียนรวดเร็วขึ้นอีก
- การช่วยเหลือจากเพื่อนในหลักสูตรนี้มีหลายช่องทาง นอกเหนือจากกระดานสนทนาในระบบ D4L+P แล้ว ยังมีกระดานสนทนาของแขนงวิชา และของรายวิชานั้นๆ เป็นอีกช่องทางในการช่วยเหลือกัน นอกจากนี้ ยังมีการสร้างกลุ่มกันเองบน Social Media ต่างๆ ทั้ง Facebook และ LINE เพิ่มขึ้นมาด้วย ซึ่งทำให้การช่วยเหลือกันระหว่างผู้เรียนรวดเร็วขึ้นอีก นอกจากนี้ยังมีรุ่นพี่เข้ามาช่วยตอบปัญหาอีกด้วย
- ความช่วยเหลือจากเพื่อน มีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่สำหรับการเรียนการสอนทางไกล ความช่วยเหลือจากเพื่อน อาจทำได้ยากกว่าเพราะ นักศึกษาบางคนไม่ได้เข้ากลุ่ม Social networks เช่น face book หรือกลุ่ม Line

จากผลของการสัมภาษณ์พบว่าการศึกษาที่กลุ่มนักศึกษาบางกลุ่มนิยมใช้ FB หรือ Line ในการปรึกษาและอภิปรายการทำงานกิจกรรมนั้น มักเป็นการใช้พื้นที่ใน social networks ดังกล่าวเพื่อการเตรียมงาน หรือร่างข้อเขียนหรือคำตอบก่อนที่จะไปโพสต์ในกระดานสนทนาในกลุ่ม เนื่องจากความรู้สึกว่ากระดานสนทนาที่มีความเป็นทางการหรือมีการบันทึกไว้ในระบบ อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างบางคนกล่าวว่ากระดานสนทนาที่จัดไว้ในระบบสามารถเข้าถึงได้ยากกว่า เช่น “เห็นด้วยในการใช้กระดานสนทนาที่จัดให้ เพื่อใช้ในแสดงความคิดเห็น และอาจารย์สามารถตรวจสอบได้ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับ การเข้าถึงอาจยุ่งยากกว่า พวก application Line หรือ Facebook และเมื่อไม่ต้องการให้ข้อความปรากฏ ก็กลับทิ้งไป เวลาที่มีข้อขัดแย้ง เหมือนบางคนสนทนาอยู่ฝ่ายเดียว”

ในประเด็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการทำกิจกรรมกลุ่มออนไลน์พบว่ามีปัญหาในการโพสต์งานส่ง เช่น “การเรียนออนไลน์บังคับให้อ่านหนังสือ มีวินัยในการเรียน และใช้ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนมาเมื่อ 25 ปีที่แล้ว ได้ความรู้แตกต่างกันไป แม้ไม่มีโอกาสได้พบกัน แต่ก็ได้มีปฏิสัมพันธ์กัน ใช้ FB ช่วยในการติดต่อกัน การทำงานกลุ่มมีข้อเสียคือต้องตกลงกันแต่แรกว่าใครจะเป็นคนโพสงานส่ง มิฉะนั้นจะแย่งกัน”

ข้อเสนอแนะ

กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระดานสนทนาชุดวิชาและกระดานสนทนาในกลุ่มดังนี้คือ

- 1) ให้ปรับปรุงช่องทางการติดต่อสื่อสารให้สะดวกรวดเร็ว และเข้าถึงได้ง่ายเช่นเดียวกับ โปรแกรม

Line / Facebook

- 2) ถ้าย้ายปุ่มที่คลิก Team discussion board มาไว้ส่วนหน้าของแต่ละ module จะทำให้ผู้เรียนเห็นชัด และเข้าถึงง่ายขึ้น และรวดเร็วขึ้น เพราะบางท่านหาปุ่มคลิกด้านขวามือไม่พบ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับลิงค์เชื่อมโยง

ลิงค์เชื่อมโยงสามารถใช้เป็นแหล่งเสริมความรู้เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาวิชาเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังช่วยเป็นแหล่งความรู้เพิ่มเติมเพื่อการทำกิจกรรมออนไลน์ แต่กลุ่มตัวอย่างบางคนเสนอให้ปรับปรุงลิงค์ที่เก่าและไม่สามารถใช้งานได้ต่อไปแล้วเป็นประจำสม่ำเสมอ

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับการสนทนา (Live text chat) ว่ามีประโยชน์ในการเปิดโอกาสให้เรียนรู้ร่วมกัน ชักถามอาจารย์ได้ แม้ว่าจะมีเวลาไม่ตรงกัน สามารถเข้ามาอ่านย้อนหลังได้ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างบางคนเห็นว่าควรมีการตั้งประเด็นการสนทนาไว้ล่วงหน้าเพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนจากการสนทนาสด

2. การอภิปรายผล

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์เป็นสิ่งที่สำคัญเพื่อช่วยในการวางแผนหรือการจัดการการเรียนการสอนออนไลน์ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่างานวิจัยมากมายศึกษาวิธีการพัฒนาแบบประเมินความคิดเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เรียนเพื่อใช้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการเรียนการสอนออนไลน์ เช่น งานวิจัยของ Al-Othman (2004) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเรื่องเพศและรูปแบบการเรียนรู้ในการสอนแบบอิงอินเทอร์เน็ตในประเทศคูเวต ผลการวิจัยนี้พบว่ามีปัจจัยต่างๆ มากมายซึ่งส่งผลต่อการมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนออนไลน์ และมีข้อสรุปจากงานวิจัยนี้ว่าการประเมินการเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นในความคิดของผู้เรียนขณะที่พวกเขาประเมินผลหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนในหลักสูตรออนไลน์เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากเนื่องจากมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก และจากงานวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาและความสำเร็จในการเรียนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์โดย Colorado & Eberle (2010) พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาในการเรียนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดการสรรทรัพยากรสนับสนุน หรือช่วยเหลือในการจัดเตรียมการให้คำแนะนำ การช่วยเหลือทางเทคนิคให้กับนักศึกษา และช่วยเหลือด้านการวางแผนการสอนให้แก่ผู้สอน และการลงทุนด้านซอฟต์แวร์การจัดการเรียนหรือสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างเหมาะสม ในทำนองเดียวกัน Levy (2003) พบว่ามีปัจจัยสำคัญ 6 ประการที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนการสอนออนไลน์ ได้แก่ วิทยทัศน์หรือแผนการเรียนการสอน หลักสูตร การฝึกอบรมบุคลากร การบริการนักศึกษา การเตรียมความพร้อมของนักศึกษา และลิขสิทธิ์ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ Swan (2001) พบว่ามีปัจจัยด้านการออกแบบการเรียนในโลกเสมือนที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ในแบบไม่ประสานเวลา ประกอบด้วย ความชัดเจนของการออกแบบสภาพแวดล้อมทางการเรียน การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน การอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้ร่วมเรียน ซึ่งในประเด็นต่างๆ เหล่านี้ต่างมีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดของการเรียนการสอนออนไลน์ในชุมชนแสวงรู้ (Community of Inquiry)

จากผลของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ในงานวิจัยสองประเด็นดังต่อไปนี้คือ

2.1 บทบาทของผู้สอนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์

2.2 ชุมชนแสงรู้ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์

2.1 บทบาทของผู้สอนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์

บทบาทของผู้สอนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์แตกต่างจากในชั้นเรียนในหลากหลายประเด็น สำหรับในประเด็นเกี่ยวกับการออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมต่างๆของชุดวิชาออนไลน์ในหลักสูตร จากงานวิจัยของ Scott and Ryan (2009) พบว่าการมอบหมายงานที่ค่อนข้างซับซ้อนและต้องการให้มีการค้นคว้าเนื้อหาและอภิปราย จะทำให้นักศึกษามีการร่วมมือกันทำงานในกลุ่มกันเป็นอย่างดีรวมทั้งมีการปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อโจทย์หรือปัญหาหรือกิจกรรมนั้นเหมาะสมหรือตรงกับประสบการณ์ของนักศึกษาแต่ละคน และในทำนองเดียวกันกิจกรรมหรือเนื้อหาที่จะทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นควรเป็นหัวข้อที่อยู่ในความสนใจ หรือผู้เรียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้นมาก่อนแล้ว Puntambekar (2006) ในส่วนของงานวิจัยนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสาระเนื้อหาชุดวิชามีความชัดเจนและเข้าใจง่าย มีการจัดวางเนื้อหาและกิจกรรมอย่างมีระบบ มีความยาวเหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อการฝึกทักษะภาษาอังกฤษอย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างบางคนต้องการให้มีกิจกรรมในบางวิชาเพิ่มขึ้น เช่นชุดวิชาการนำเสนองานฯ บางคนเสนอให้มีเกมส์ แบบฝึกหัดฝึกภาษาเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมที่ให้ทำส่ง บางคนต้องการให้เพิ่มเวลาในการทำกิจกรรม (เช่น ชุดวิชาเกี่ยวกับการแปล) จากการวิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้พบว่าเนื้อหาและกิจกรรมในชุดวิชาส่วนใหญ่มีประโยชน์เพื่อให้เป็นคะแนนเก็บ บังคับให้ต้องอ่านหนังสือ อีกทั้งยังมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันดี

ผลจากงานวิจัยนี้ในประเด็นเกี่ยวกับการสอนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ที่ได้รับความเห็นด้วยมากที่สุดจากกลุ่มตัวอย่างสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Suanpang (2003) ซึ่งใช้แนวคิดในการสร้างชุมชนด้านการศึกษาเพื่อการแสงรู้ของ Garrison & Anderson (2003) ในการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนในหลักสูตรวิชาสถิติธุรกิจทั้งในการเรียนรู้แบบในชั้นเรียนปกติและการเรียนแบบออนไลน์ ผลของงานวิจัยดังกล่าวพบว่าผู้เรียนในหลักสูตรมีความพึงพอใจในการสอนในหลักสูตรที่มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยจัดการในการเรียนการสอนมากกว่าการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ นอกจากนั้นในงานของ Garrison Anderson, Ancher (2001) และคณะ (2009) ที่ยืนยันว่าการรับรู้ด้านการสอนเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ การสื่อสารและความสนิทสนมกันผ่านการรับรู้ด้านสังคม/การรับรู้ตัวตนบนเครือข่ายสังคม (Social presence) รวมทั้งทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอันจะนำไปสู่การรับรู้ด้านความคิด (Cognitive presence) นอกจากนี้ยังพบว่าองค์ประกอบทั้งสามดังกล่าวมีการประสานเชื่อมโยงหรือมีอิทธิพลต่อและกัน เช่น การรับรู้ด้านสังคม/การรับรู้ตัวตนบนเครือข่ายสังคม มีบทบาทในการสร้าง

กระบวนการทางการศึกษาทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างการสอนซึ่งนำไปสู่การรับรู้ด้านความคิด และผู้เรียนที่ได้รับมอบหมายงานให้ทำก็ต้องการคำเฉลยหรือคำตอบซึ่งการรับรู้ด้านการสอน (Teaching presence) จะเข้ามามีบทบาทให้ความช่วยเหลือเพื่อทำให้ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ที่กำหนดให้จนประสบผลสำเร็จ

ในประเด็นเกี่ยวกับการทำกิจกรรมออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่เห็นว่า การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมออนไลน์กับเพื่อนๆกระตุ้นการเรียนรู้และเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่า ทำให้การเรียนรู้ด้วยตนเองไม่โดดเดี่ยวมากนัก ขณะเดียวกันการทำงานเดี่ยวมีผลให้เกิดความพร้อมในการทำงานกลุ่ม การทำกิจกรรมออนไลน์ช่วยพัฒนาการทำงานเป็นทีมและทักษะในการสื่อสาร เป็นประโยชน์กว่าการเข้าชั้นเรียน ช่วยให้สามารถเรียนรู้จากเพื่อนที่เก่งกว่า หรือเห็นต่าง ทำให้รู้สึกว่ายู่ในชุมชนแสวงรู้ ทำให้เรียนภาษาอังกฤษได้ดีขึ้นและตั้งใจฝึกทักษะภาษาอังกฤษด้วยตนเองต่อไป อย่างไรก็ตามมีกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์บางกลุ่มมีความเห็นไม่ชอบการทำงานกลุ่มออนไลน์ แต่ชอบทำงานเดี่ยวด้วยตนเองมากกว่า เนื่องจากเคยมีประสบการณ์ได้สมาชิกในกลุ่มที่ไม่สนใจหรือไม่มีความรับผิดชอบเข้าร่วมทำงานกลุ่ม โดยประเด็นการไม่เข้าร่วมทำงานกิจกรรมกลุ่มออนไลน์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Roberts & McInerney (2004) ที่พบว่านักศึกษาบางกลุ่มอาจมีความคิดเห็นต่อต้านการทำงานกลุ่มโดยมีความเห็นดังนี้คือ

- 1) ชอบทำงานคนเดียว
- 2) ไม่จำเป็นต้องทำงานกลุ่ม
- 3) ไม่มีเวลาที่จะติดต่อกับใคร
- 4) สมาชิกในกลุ่มไม่เก่งกว่าตนเอง

และในงานวิจัยดังกล่าวนี้ได้เสนอวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้สองประเด็นคือประการแรกให้ชี้แจงผลประโยชน์ในการทำงานกลุ่มให้นักศึกษาทราบเพื่อให้ตระหนักว่าการทำกิจกรรมกลุ่มเป็นการฝึกทักษะที่จำเป็นในการทำงานกับผู้อื่นในสถานที่ทำงานจริง ทำให้การเรียนออนไลน์ไม่โดดเดี่ยว ประการที่สองควรแสดงเกณฑ์การประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักศึกษาทราบโดยชัดเจนว่ามีภาระงานหรือคะแนนการทำงานสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มอย่างไร และเกณฑ์ดังกล่าวต้องเผยแพร่ให้เห็นโดยชัดเจนเพื่อให้เข้าใจว่าการทำงานกลุ่มมีประโยชน์เช่นใด

นอกจากนี้ในกรณีที่ผู้เรียนไม่เข้าร่วมทำกิจกรรมออนไลน์ในงานกลุ่มยังสอดคล้องกับรายงานวิจัยของ Galvin (2012) ซึ่งพบว่าผู้เรียนออนไลน์บางคนไม่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมเรียนคนอื่นๆแม้ว่าจะทราบดีว่าการได้รับหรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ร่วมเรียนคนอื่นจะเป็นประโยชน์และเสริมประสบการณ์ นอกเหนือจากความรู้หรือคำแนะนำจากผู้สอนได้ก็ตาม อย่างไรก็ตามสำหรับในงานวิจัยนี้กลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มมีข้อเสนอ ดังนี้ 1) ให้มีการสับเปลี่ยนเพื่อนร่วมกลุ่มในการทำกิจกรรม เพื่อกระตุ้นความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกันให้มากขึ้น 2) เพิ่มจำนวนการทำงานกิจกรรมเดี่ยว และ 3) มีการให้ผลย้อนกลับจากอาจารย์มากยิ่งขึ้น โดยต้องการให้อาจารย์เป็นผู้ประเมินงานและให้ผลย้อนกลับมากกว่าในปัจจุบัน ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่ม

ตัวอย่างในงานวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยโดย Ware (2008) คือแม้ว่าในการเรียนออนไลน์ผู้เรียนบางคนจะพอใจให้เพื่อนประเมินงานของตนเอง แต่ส่วนใหญ่ก็ต้องการให้ครูผู้สอนประเมินผลการทำกิจกรรมโดยตรงหรือต้องการได้รับคำแนะนำโดยตรงจากผู้สอนมากกว่า

2.2 ชุมชนแสวงรู้ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์

จากแนวคิดในการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการสร้างชุมชนแสวงรู้ (Community of Inquiry) ดังรายละเอียดในบทที่ 2 ซึ่งอธิบายว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นในชุมชนหรือสังคมออนไลน์ได้ต้องมีการบรรจบกันระหว่างองค์ประกอบทั้งสามประการคือการรับรู้ด้านการสอน (Teaching Presence) การรับรู้ด้านความคิด (Cognitive Presence) และการรับรู้ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ด้านสังคม (Social Presence) และจากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามในงานวิจัยนี้พบว่าองค์ประกอบทั้งสามมีค่าเฉลี่ยในระดับเห็นด้วยมากถึงมากที่สุด ค่าเฉลี่ยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่เห็นด้วยมากถึงมากที่สุดว่ามีการเรียนรู้ผ่านการสร้างชุมชนแสวงรู้ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ในหลักสูตรนี้ แต่กลุ่มตัวอย่างอาจมีปัญหาหรือข้อขัดแย้งจากการทำงานร่วมกันกับเพื่อนบ้าง ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเกิดได้จากความแตกต่างหลายประการทั้งด้านองค์ประกอบหรือความหลากหลายด้านคุณสมบัติส่วนบุคคลเช่น เพศ อายุ การทำงาน ประสบการณ์ การศึกษาและ/หรือประสบการณ์การทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cercone (2008) เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ใหญ่ว่ามีบทบาทที่เปลี่ยนไปและแตกต่างจากผู้เรียนที่เป็นเด็ก ผู้สอนควรต้องช่วยเหลือในการเรียนการสอนออนไลน์โดยผู้สอนต้องมีบทบาทเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (facilitator) มากกว่าเป็นผู้ให้คำบรรยาย (lecturer) โดยช่วยสนับสนุนผู้เรียนให้เรียนรู้และค้นพบสิ่งต่างๆจากประสบการณ์ตรงในกระบวนการเรียนการสอนด้วยตนเอง แทนที่จะให้ครูมอบหมายงานหรือสร้างเกณฑ์การประเมินผลงานตรงกันข้ามผู้เรียนต้องเพิ่มความรับผิดชอบในการเรียนรู้จากงานของตนเองอยู่ตลอดเวลา จากผลงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศตามแนวทางการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Experiential Learning Perspective) โดย Kohonen (2012) เสนอว่าแนวทางการศึกษาภาษาต่างประเทศในปัจจุบันเน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมจากผู้เรียนโดยผู้เรียนควรมีเจตคติที่ดี และมีส่วนร่วมโดยต้องศึกษาเพิ่มพูนความรู้ด้วยตนเองในฐานะผู้เรียนและผู้ใช้ภาษา โดยผู้สอนมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนใช้ความสามารถและประสบการณ์ส่วนตัว ของแต่ละคนเพื่อการเรียนรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเองแทนที่จะให้ครูมอบหมายงาน หรือสร้างเกณฑ์การประเมินผลงานให้ แต่ผู้เรียนต้องเพิ่มความรับผิดชอบในการเรียนรู้งานของตนเองอยู่ตลอดเวลา

สำหรับผลจากงานวิจัยนี้พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่าองค์ประกอบด้านการสอนเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุดในสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนออนไลน์ เช่น งานวิจัยของ Garrison (2007) ได้สรุปไว้ว่ามีหลักฐานที่เกี่ยวกับการรับรู้ด้านการสอน (Teaching Presence) ที่ได้รับการศึกษาวิจัยพบมากขึ้นว่าเป็น

ปัจจัยสำคัญที่กำหนดความพึงพอใจของผู้เรียน การเรียนรู้ และความรู้สึกมีส่วนร่วมในชุมชน (sense of community) นอกจากนี้ยังสันนิษฐานได้ว่าเนื่องจากการเรียนการสอนออนไลน์ในหลักสูตรนี้เป็นการเรียนการสอนในหลักสูตรออนไลน์เป็นครั้งแรกของมหาวิทยาลัย ผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้อาจมีความรู้สึกไม่มั่นใจในการเรียนการสอนทั้งในด้านพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานในสภาพแวดล้อมออนไลน์ที่เป็นระบบของมหาวิทยาลัยในขณะที่ทำการวิจัย

จากผลรายงานการวิจัยต่างๆตามรายละเอียดในบทที่ 2 จะเห็นได้ว่ามีองค์ประกอบหรือปัจจัยหลากหลายที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนชุดวิชาต่างๆในหลักสูตรผ่านสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ หรือการเรียนการสอนออนไลน์ สำหรับในงานวิจัยนี้ได้เลือกศึกษาเฉพาะองค์ประกอบสำคัญสามประการได้แก่ ด้านการสอน ด้านพุทธิปัญญา และด้านสังคม ที่เป็นองค์ประกอบตามแนวทางการสร้างชุมชนแสวงรู้ซึ่งส่งผลต่อการเรียนการสอนชุดวิชาต่างๆในหลักสูตรผ่านสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ นอกจากนี้ยังศึกษาองค์ประกอบส่วนต่างๆในโครงสร้างของบทเรียนตามรูปแบบ T5 model อีกด้วย

2.2.1 องค์ประกอบด้านการสอน

Garrison & Anderson (2001) ได้สรุปบทบาทของการรับรู้ด้านการสอนไว้ว่า ประกอบด้วยการออกแบบเนื้อหาการเรียน การทำกิจกรรม สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันโดยการสร้างชุมชนของผู้เรียน ดูแลตรวจสอบและจัดการให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน ประเมินว่าการเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ สร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน จากการสัมภาษณ์แบบลึกและการสนทนากลุ่มในงานวิจัยนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าผู้สอนมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการเรียนการสอนหลายประการคือ ออกแบบเนื้อหา ให้คำแนะนำในการเรียน และเข้าสอน สอดคล้องกับผลงานวิจัยต่างๆที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 เช่น งานวิจัยของ Holmes (2004) พบว่าหากครูผู้สอนเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนออนไลน์ในระหว่างช่วง 10 วันแรกของการเรียนจะช่วยเพิ่มโอกาสในการเรียนการสอนออนไลน์เป็นอย่างมาก สอดคล้องกับรายงานวิจัยของ McPherson และ Baptista Nunes (2004) ที่พบว่าบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปในการเรียนการสอนออนไลน์ของครูผู้สอนก็คือ ผู้สอนมีบทบาทที่สำคัญต่อผลสำเร็จของการเรียนการสอนออนไลน์ โดยเป็นผู้รับผิดชอบทั้งด้านเนื้อหาการเรียนและการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียน โดยผู้สอนควรมีทักษะความชำนาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพิ่มนอกเหนือไปจากทักษะด้านเนื้อหาการเรียน บทบาทที่สำคัญของผู้สอนได้แก่ ด้านการเรียน ด้านสังคม ด้านการจัดการ และด้านเทคนิค การมีทักษะทั้งหมดที่กล่าวเป็นการสรุปว่าควรมีทักษะด้านเนื้อหาข้อมูลและด้านไอที รวมทั้งควรมีความชำนาญในการใช้แหล่งข้อมูลด้านการศึกษาออนไลน์ ด้านสภาพแวดล้อมออนไลน์ และเทคโนโลยีการสื่อสาร ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการให้ความช่วยเหลือของผู้สอนออนไลน์ส่งผลที่สำคัญต่อความสำเร็จในการยอมรับเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก

สำหรับในงานวิจัยนี้ องค์ประกอบด้านการสอน เป็นองค์ประกอบที่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเห็นด้วยในระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 45 เห็นด้วยในประเด็นบทบาทของผู้สอนในการออกแบบเนื้อหาชุดวิชา ว่ามีความเหมาะสม น่าสนใจ ทันสมัยและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ในชุดวิชาต่างๆ นอกจากนี้บทบาทของผู้สอนยังเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุดต่อการสร้างและทำให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในชุมชน (sense of community) ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ สอดคล้องกับโครงสร้างของชุมชนแสวงรู้ที่อธิบายโดย Pilcher (2016) ว่าแม้จะมีปัจจัยที่สำคัญหลายประการต่อสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ องค์ประกอบด้านการสอนเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อบทบาทของผู้สอนที่มีหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาการสอน ออกแบบสื่อ และเอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ และได้เสนอแนะสรุปบทบาทที่สำคัญของผู้สอนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ดังต่อไปนี้คือ

- พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์กัน
- เข้าตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอและมีกำหนดการในการสื่อสารกับผู้เรียน
- ให้ผลย้อนกลับตามช่วงเวลาที่เหมาะสม
- เอื้ออำนวยบทสนทนาของผู้เรียน
- สื่อสารอย่างชัดเจนและตรวจสอบการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ และเข้าร่วมสนทนาเมื่อจำเป็น

ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ในประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหากิจกรรมในชุดวิชาต่างๆ ดังต่อไปนี้คือ

- ควรให้กิจกรรมมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น เช่นเป็นแบบเลือกตอบ หรือเลือกตอบถูกหรือผิด
- ควรเพิ่มกิจกรรมเกี่ยวกับการฟังและพูด
- ควรมีกิจกรรมเกี่ยวกับการแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวยังเห็นด้วยในประเด็นด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้สอนในการเอื้ออำนวยการเรียนรู้ ให้ความกระจ่างในข้อสงสัย ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ การสอน และการประเมินงาน ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้เกี่ยวกับการสอนสดได้แก่ ควรมีการเตรียมหัวข้อสนทนาด่วนหน้า และวางลำดับการสนทนาให้ชัดเจน ส่วนในเรื่องการประเมินงานจากผู้สอน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 55 เห็นว่าควรมีการประเมินงานให้ทั่วถึงและบ่อยมากขึ้น โดยระบุหัวข้อที่ถูกหรือผิด และให้ผลย้อนกลับในงานต่างๆโดยสม่ำเสมอ

สำหรับการประเมินงานจากเพื่อนในการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ มีผลงานวิจัยเพื่อศึกษาภาษาต่างประเทศในบริบทของผู้เรียนภาษาในประเทศสเปนและชิลี พบว่าแม้ผู้เรียนจะชื่นชอบการสื่อสารกับเพื่อนๆออนไลน์ แต่ก็อาจยังไม่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยกันได้ถ้าผู้สอนไม่ชี้แจงหรืออธิบาย

โดยละเอียด โดยการประเมินระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองค่อนข้างจำกัดในด้านขอบเขตหรือความถูกต้อง นอกจากนี้จากรายงานวิจัยนี้ยังมีข้อเสนอแนะว่าผู้สอนไม่ควรคาดหวังว่าผู้เรียนจะให้ผลย้อนกลับกันเองได้ แต่ผู้สอนต้องฝึกอบรมหรือให้คำอธิบายที่ชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการมอบหมายให้ผู้เรียนให้ผลย้อนกลับกันเอง ในประเด็นที่เกี่ยวกับรูปแบบการใช้ภาษา McLoughlin & Marshall (2000)

2.2.2 องค์ประกอบด้านพุทธิปัญญา

จากการวิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้พบว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 40) พอใจและเห็นประโยชน์จากการเรียนชุดวิชาต่างๆและการทำกิจกรรมผ่านสภาพแวดล้อมออนไลน์ในหลักสูตร เนื่องจากได้เรียนเนื้อหาวิชาใหม่ๆเพื่อนำไปพัฒนาตัวเอง ช่วยให้สามารถบูรณาการความรู้ไปใช้ในการทำงานได้ ส่วนการทำงานกลุ่มเป็นเรื่องท้าทาย โดยเห็นว่าเป็นการฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม ซึ่งทำให้พวกตนรู้สึกว่าการกำลังอยู่ในชุมชนแสงรู้ สอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์ออนไลน์หรือการทำงานกลุ่ม ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนสร้างชุมชนแสงรู้ (Community of Learning) ขึ้นมาได้ รวมทั้งยังอาจเป็นชุมชนที่สืบเนื่องต่อไปได้อีกในอนาคตถ้าสมาชิกในกลุ่มมีความสนใจ และจุดมุ่งหมายเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามข้อเสียของการทำงานกลุ่มก็สอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 ประกอบด้วยหลากหลายประเด็น เช่น ไม่สามารถควบคุมคุณภาพ หรือเกรดที่สมาชิกจะได้รับการประเมิน นอกจากนี้นักศึกษาบางคนไม่ชอบการทำงานกลุ่ม แต่ชอบทำงานคนเดียว อาจเนื่องจากไม่ต้องการเข้าร่วมทำงาน หรือไม่มีความรับผิดชอบ อย่างไรก็ตามปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมให้เกิดชุมชนแสงรู้ได้ก็คือ ผู้เรียนต้องเกิดความรู้สึกในการมีตัวตนในชุมชน (sense of presence) หรือความรู้สึกว่าตนได้รับการเชื่อมโยงในชุมชนหรือสังคมออนไลน์นั้น (Morrison, 2014)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ในหลักสูตรฯ มีประเด็นที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในงานวิจัยนี้เพิ่มเติมดังต่อไปนี้คือ

1) ภาพรวมของการเรียนออนไลน์ในหลักสูตร มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาอย่างยิ่ง กล่าวคือ ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เป็นการฝึกการทำงานเป็นหมู่คณะและเป็นเครื่องมือช่วยฝึกทักษะการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างดีด้วย

2) ลักษณะของการเรียนโดยภาพรวมในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์คือ ศึกษาเนื้อหาจากเอกสาร จากนั้นทำแบบฝึกหัดส่งตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นและประเมินงานของเพื่อน ข้อดีก็คือ เนื่องจากเป็นระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ จึงสามารถศึกษาเนื้อหาและทำแบบฝึกหัดส่งได้ตลอดเวลาตามที่เราสะดวก ขอเพียงมีอินเทอร์เน็ตให้ใช้ ส่วนข้อจำกัดก็มีอยู่บ้าง คือ ในแบบฝึกหัดของบางรายวิชาจำเป็นต้องพึ่งพาโปรแกรมสำหรับพิมพ์งาน เช่น Microsoft Word ในการทำแบบฝึกหัดส่ง ทำให้ไม่สามารถทำแบบฝึกหัดส่งโดยใช้ช่องทางของสมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ตได้

3) การเรียนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์เป็นระบบที่ดีในลักษณะถ้านักศึกษาสะดวกช่วงเวลาใด ก็สามารถเข้าไปศึกษาหาข้อมูลได้ และที่สำคัญการทำกิจกรรม จะต้องศึกษาช่วงเวลาการส่งกิจกรรมด้วย ถ้าพลาดการส่งกิจกรรม จะทำให้ไม่ได้คะแนนในส่วนนี้ ดังนั้นต้องมีการวางแผนการเรียน เพื่อให้ส่งงานให้ทัน

4) การเรียนออนไลน์เป็นการฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์พร้อมกันไปกับการศึกษาเนื้อหา เหมาะสมกับคนเมืองที่มีอินเทอร์เน็ต ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ การโหลดวิดีโอ การพิมพ์งานส่งโดย Microsoft Word เช่น ชุดวิชาการนำเสนองานต้องใช้ทักษะการตัดต่อวิดีโอ ผู้ที่ไม่มีประสบการณ์สามารถเรียนรู้และฝึกทักษะจากเพื่อนได้

5) การเรียนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ได้รับคำแนะนำจากเพื่อน ข้อเสียคือเพื่อนๆมีเวลาไม่ตรงกัน บางคนมาโพสต์ไม่ทันเวลา หรือกระชั้นชิดเกินไป ถ้าไม่มีการเรียนออนไลน์ ก็จะได้ไม่ได้เรียนรู้จากเพื่อนๆ ทำให้เข้าใจคนอื่น ไม่กล้าพูดรุนแรง รู้จักฟังเหตุผล เอาใจเขามาใส่ใจเราในการทำงานกลุ่มและโพสต์งาน

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ในงานวิจัยนี้มีความคล้ายคลึงกับในงานวิจัยของ Bitter & Pierson (2005) ที่ได้สรุปไว้ว่า สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่สามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องมีคุณสมบัติดังนี้คือ 1) มีนักศึกษาเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ในกระบวนการเรียนการสอนในลักษณะเป็นกิจกรรมที่ออกแบบให้แก้ไขปัญหาและวิเคราะห์ข้อมูล 2) กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันจะช่วยเพิ่มความสนใจ ความเข้าใจและความมั่นใจของนักศึกษา 3) การให้ผลย้อนกลับโดยทันทีตามปรกติควรมีซอฟต์แวร์จัดการให้แก่นักศึกษารายบุคคล 4) ข้อมูลเนื้อหากิจกรรมควรมีในสถานการณ์ที่เป็นจริงหรือแหล่งอื่นในอินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตามในสภาพแวดล้อมทางการเรียนในงานวิจัยนี้ปัจจุบันยังไม่สามารถจัดให้มีการให้ผลย้อนกลับจากซอฟต์แวร์หรือให้ผลย้อนกลับได้ทันที

2.2.3 องค์ประกอบด้านสังคม

จากการวิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 10 เห็นความสำคัญของการมีเพื่อนร่วมเรียนและทำกิจกรรมออนไลน์ร่วมกัน เนื่องจากทำให้ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว ร้อยละ 10 เห็นว่า การเรียนในสภาพแวดล้อมออนไลน์ช่วยให้ฝึกทักษะการเรียนรู้ออนไลน์ ร้อยละ 25 เห็นว่าเป็นการแบ่งปันความรู้และทำงานกลุ่ม มีการร่วมมือทำงานร่วมกันผ่านการสื่อสารออนไลน์โซเชียลเน็ตเวิร์คต่างๆ เช่น Line, Facebook อย่างไรก็ตามยังมีผู้ให้สัมภาษณ์บางรายไม่เคยเข้าทำงานกิจกรรมออนไลน์ หรือให้ความช่วยเหลือเพื่อนและไม่เคยเข้าร่วมสนทนากับเพื่อนคนอื่นเลย อาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างนี้เป็นผู้เรียนในระบบการเรียนการสอนทางไกล บางคนอาจต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าทำงานกิจกรรมกลุ่มซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือในการปฏิสัมพันธ์ สื่อสาร อภิปรายหรือโต้แย้งกันเพื่อหาข้อสรุปในการตอบคำถามในกิจกรรมตามที่พบในงานวิจัยของ Lambert & Fisher (2013) ซึ่งสรุปได้ว่าแม้ผู้เรียนเหมือนจะชื่นชอบความรู้สึกในการ

เป็นชุมชน (Sense of Community) แต่พวกเขาอาจไม่ชื่นชอบการทำกิจกรรมออนไลน์ที่ต้องเรียนรู้ร่วมกัน ประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnson (2012) ที่พบว่าผู้เรียนออนไลน์บางกลุ่มไม่สนใจเข้าร่วมเรียนกับเพื่อน แม้ผู้เรียนออนไลน์ส่วนใหญ่จะได้รับการส่งเสริมให้ร่วมกันทำงานกับผู้เรียนอื่นๆ เพื่อจัดตั้งชุมชนหรือสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการเรียนในชั้นเรียนก็มีการสนทนากันหรือทำงานเป็นโครงการต่างๆ แต่การทำงานกลุ่มในชั้นเรียนก็ต้องการความช่วยเหลือหรือคำปรึกษา หรือให้กำลังใจจากเพื่อนเพิ่มเติมในกรณีที่มีปัญหา หรือเร่งรีบให้ทันกำหนดเวลา

จากการสนทนากลุ่มของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการเรียนการสอนออนไลน์ในหลักสูตรมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาของตน ซึ่งความเห็นดังกล่าวของกลุ่มตัวอย่างสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มหาวิทยาลัยเปิดแห่งฮองกงโดย Chan & Waugh (2007) ที่พบว่านักศึกษาชอบใช้สภาพแวดล้อมการเรียนแบบออนไลน์ (Online Learning Environment) เพื่อแบ่งปันและช่วยเหลือด้านการเรียนซึ่งกันและกันในกลุ่ม ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์นี้เป็นรูปแบบการเรียนการสอนในระบบทางไกลที่แตกต่างจากการสอนในห้องเรียนตามปกติ มหาวิทยาลัยควรต้องมีการวางแผนในการบริหารจัดการอย่างรอบคอบและมีประสิทธิภาพในด้านการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำด้านการเรียน ควบคุมดูแลการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนในด้านรูปแบบและหัวข้อสนทนา ประเมินผลการเรียน ตลอดจนให้ผลย้อนกลับแก่ผู้เรียน สำหรับผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องก็ควรต้องมีการฝึกอบรมในด้านรูปแบบการให้คำแนะนำหรือผลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเนื่องจากบทบาทของผู้สอนในฐานะผู้สนับสนุน (facilitator) ในห้องเรียนเสมือนก็แตกต่างจากบทบาทเดิมในห้องเรียนที่ครูเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน ความคิดเห็นดังกล่าวนี้ยังสอดคล้องกับข้อสรุปจากงานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์การมีปฏิสัมพันธ์และรูปแบบการสร้างองค์ความรู้ของ Celentin (2007) ในประเด็นที่ว่าการศึกษาในปัจจุบันเป็นยุคที่ต้องการการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยความร่วมมือและมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนมากกว่าการแบ่งแยกหรือแยกย้ายกันไปเรียนและแข่งขันกัน และดังนั้นการเรียนการสอนออนไลน์ควรมีวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ร่วมกัน ดังกล่าว

ในส่วนของประเด็นเกี่ยวกับความเห็นเรื่องการรับรู้ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ด้านสังคม (Social Presence) แม้ว่าจะเป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้เห็นด้วยน้อยที่สุดแต่ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนี้ยังอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างหนึ่งคนเห็นว่าเป็นเรื่องของการทำงานกลุ่มซึ่งตนเคยได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนในกลุ่มในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับโชคที่จะพบสมาชิกในกลุ่มที่ตั้งใจเรียนมากน้อยแค่ไหน อีกทั้งยังเห็นว่าในส่วนตัวเองโชคดีที่ได้รวมกลุ่มทางเฟสบุ๊กกับเพื่อนๆ ทำให้ได้รับความช่วยเหลือที่มากกว่าแค่คนในทีม ผลประเมินงานจากเพื่อนจะเกิดประโยชน์มาน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับลักษณะความมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ถ้าผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดี ข้อคิดเห็นต่างๆ ก็จะมีลักษณะเชิงบวก ซึ่งจะ เป็นประโยชน์อย่างมาก โดยแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นผลมาจากการมีความสัมพันธ์ที่ดี

กับผู้เรียนรายอื่นในชุมชนนั้น โดยผู้เรียนทั้งหลายสามารถเรียนรู้ร่วมกันอาจเป็นแค่กลุ่มเล็กๆที่มาทำงานเพื่อบรรลุผลเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน (Fung, 2004) ประเด็นดังกล่าวนี้สอดคล้องกับงานของ Pilcher (2016) ที่อธิบายว่านักศึกษาต้องได้รับโอกาสเพื่อกล่าวถึงสิ่งที่ได้เรียนและเขียนในกระดานสนทนาให้สอดคล้องกับสิ่งที่ได้เรียนรู้มาผ่านการสนทนาและร่วมกันเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์เพื่อร่วมกันก่อตั้งชุมชนแสงสว่างร่วมกัน โดยจะเห็นได้ว่าการพูดคุยในประเด็นที่เรียนรู้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการสร้างชุมชนดังกล่าว นอกจากนี้การส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์กันในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์เป็นการสนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพ และการมีปฏิสัมพันธ์พูดคุยกันผ่านอีเมลหรือกระดานสนทนาในชุดวิชาจะช่วยให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์หรือการรับรู้ด้านสังคมของผู้เรียนในชุมชนแสงสว่าง โดยความร่วมมือในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์นี้เป็นความรู้สึกในการสร้างชุมชนซึ่งมาจากการอุทิศเวลา และความพยายามในการรับผิดชอบการทำกิจกรรมทางวิชาการ สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้คนหนึ่งได้ให้ความเห็นว่าได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนที่ร่วมกันทำงานกิจกรรมออนไลน์เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างคือ

“จากประสบการณ์ที่ผ่านมา จะได้รับผลการประเมินจากเพื่อนที่เป็นประโยชน์อย่างมาก สามารถนำไปใช้แก้ไขปรับปรุงงานในลำดับต่อๆมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ความเห็นเกี่ยวกับความช่วยเหลือจากเพื่อน ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการทำงานร่วมกันเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนออนไลน์อย่างมาก เนื่องจากแต่ละชุดวิชามีตารางกำหนดการทำกิจกรรมที่แน่นอนชัดเจน การช่วยเหลือกันจะทำให้การส่งงานในแต่ละโมดูลเป็นไปตามกำหนด ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมาก โดยมีปัจจัยสำคัญอยู่ที่การแบ่งงานกันทำตามความถนัด หรือความจำเป็นของสมาชิกในกลุ่ม เมื่อมีสมาชิกคนใดมีปัญหาติดขัดในเรื่องใด เพื่อนๆ ที่เหลือก็จะพยายามช่วยกันแก้ไขปัญหาของกลุ่มให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จากประสบการณ์ที่ผ่านมา จะได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนๆ จนทำให้ผลงานของกลุ่มอยู่ในระดับดีถึงดีมาก”

นอกจากนี้ Pilcher (2016) ยังสรุปว่านักศึกษาที่มีความรู้สึกของการเป็นชุมชนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ (sense of community) มักจะแสดงให้เห็นว่ามีความพยายามในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นอย่างมาก และมักจะไม่ค่อยยุติการเรียน แต่จะแสดงให้เห็นว่าตนเองสนุกสนานกับการเรียนและมีความพึงพอใจในหลักสูตร และเป็นการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์ที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และ/หรือผู้สอนเป็นอย่างสูง มีผลย้อนกลับให้นักศึกษาได้ทันที และนักศึกษามีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ในทางตรงกันข้ามหากนักศึกษาไม่มีปฏิสัมพันธ์กันจะไม่เข้าร่วมสนทนา และจะไม่มีความรู้สึกมีส่วนร่วม (sense of community/belonging) กับชุมชนออนไลน์ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนนั้น

ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการอภิปรายผลที่ได้จากงานวิจัยโดยแบ่งเป็น ข้อสังเกต ปัญหาที่พบจากโครงการวิจัย และแนวทางเสนอเพื่อแก้ไข ดังนี้คือ

ข้อสังเกต

1. จำนวนกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กที่เน้นไปที่นักศึกษาเพียงกลุ่มที่อาสาสมัครเข้าร่วมงานวิจัยเฉพาะกลุ่มเดียว ซึ่งประกอบไปด้วยนักศึกษาที่มีคุณสมบัติและประสบการณ์ในการเรียนการสอนและคาดว่าในภาคการศึกษาที่ 1/2557 จะจบการศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งจัดการการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์โดยใช้สภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยสองระบบคือ D4L+P และ Moodle ดังนั้นจึงไม่สามารถสรุปได้ว่าผลที่ได้จากงานวิจัยนี้จะสามารถเกิดขึ้นได้กับนักศึกษาในหลักสูตรเดียวกันในกลุ่มอื่นๆ หรือในทุกสถานการณ์ที่จัดการเรียนการสอนออนไลน์ อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้ได้นำเสนอและแสดงให้เห็นความสำคัญขององค์ประกอบต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดหรือหลักการในการสร้างชุมชนแสวงรู้ ซึ่งเป็นแนวคิดหนึ่งของหลักการเรียนรู้ร่วมกัน

2. ระบบจัดการเรียนการสอนที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นระบบของมหาวิทยาลัยที่ใช้อยู่ในขณะที่ทำงานวิจัยประกอบด้วยระบบ D4L+P และ Moodle อย่างไรก็ตามชุดวิชาส่วนใหญ่ในหลักสูตรฯใช้ D4L+P และมีเพียง 3 ชุดวิชาที่ใช้ระบบ Moodle ในการเป็นแหล่งแสดงข้อมูล และรับส่งกิจกรรมออนไลน์สำหรับแต่ละชุดวิชา

ปัญหาจากการเรียนการสอนออนไลน์ในงานวิจัย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย และจากการสนทนากลุ่ม พบว่ามีประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการเรียนการสอนออนไลน์ในหลักสูตรนี้ดังต่อไปนี้

ปัญหาทางเทคนิคของระบบ

1. ปัญหาเกี่ยวกับเครือข่ายล่มหรือ server ชัดข้องในช่วงระหว่างการทำหรือจัดส่งกิจกรรมประจำชุดวิชา ซึ่งปัญหาดังกล่าวมักเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวและจะส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดส่งกิจกรรมดังกล่าว

2. ปัญหาเกี่ยวกับลิงค์เชื่อมโยงที่จัดให้นักศึกษาเข้าไปค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม บางลิงค์อาจยกเลิกไปแล้ว ดังนั้นการกำหนดลิงค์เชื่อมโยงควรได้รับการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ

3. สำหรับระบบการทำงานกลุ่ม เนื่องจากระบบสามารถทำการรีเซตคะแนนที่สมาชิกในกลุ่มกดประเมินกันทุกครั้งที่มีการส่งงานใหม่ขึ้นไปทับ และใครก็ได้ในกลุ่มนั้นสามารถกดส่งงานตอนไหนก็ได้ จึงทำให้เกิดปัญหาขึ้นในกลุ่มผู้เรียนหลายๆกลุ่ม เนื่องจากตอนใกล้หมดเวลาส่งงานจะมีสมาชิกบางคนแอบดาวน์โหลดไฟล์งานที่อัปโหลดส่งไปเรียบร้อยแล้วแล้วอัปโหลดขึ้นไปทับอันก่อนหน้า ทำให้คะแนนประเมินจากเพื่อนถูกรีเซตทั้งหมด และมีแค่ตัวคนส่งงานเท่านั้นที่กดให้คะแนนประเมินเพื่อน ทำให้เพื่อนคนอื่นๆ ที่เหลือถูกหักคะแนนเนื่องจากระบบมองว่าไม่ได้กดให้คะแนนประเมินเพื่อนไป การแก้ปัญหามีการพัฒนาาระบบให้มีระบบการมอบอำนาจส่งงาน โดยก่อนเริ่มส่งงาน ควรมีการกำหนดให้สมาชิกเพียงคนเดียวคนหนึ่งในกลุ่มเท่านั้นมี

สิทธิ์อัปโหลดงานเพื่อส่งได้ ถ้าสามารถทำได้ จะแก้ปัญหาเรื่องการแอบอัปโหลดงานขึ้นไปทับก่อนหมดเวลาส่งได้

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

1. นักศึกษาบางกลุ่มยังยึดติดกับภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยที่ต้องรอเอกสารการสอน และไม่ได้ศึกษารายละเอียดของหลักสูตรว่าต้องมีการทำกิจกรรมออนไลน์ จึงทำให้เข้าสู่ระบบการเรียนออนไลน์ในแต่ละชุดวิชาล่าช้า

2. นักศึกษาบางกลุ่มไม่ลงทะเบียนเรียนวิชาต่างๆที่กำหนดไว้ในโครงสร้างหลักสูตร ทำให้เกิดความสับสนในการจัดโปรแกรมการศึกษาของตน รวมทั้งอาจทำให้ไม่ทราบรายละเอียดหรือขั้นตอนการทำงานออนไลน์ในชุดวิชาต่างๆ เช่น ยังไม่เคยลงทะเบียนเรียนชุดวิชา 14111 แต่ไปลงชุดวิชาที่ขึ้นต้นด้วย 14..... อื่นๆ เป็นต้น

3. ปัญหาเกี่ยวกับการให้ผลย้อนกลับจากอาจารย์ผู้สอน ในปัจจุบันยังไม่สามารถจัดการให้มีการประเมินผลการเรียนและให้ผลย้อนกลับเป็นรายบุคคลได้ในแต่ละทุกชุดวิชาตามที่ควรจะเป็นอย่างเหมาะสม เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนบุคลากร

นอกจากนั้นจากการสนทนากลุ่มของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้เกี่ยวกับประโยชน์และปัญหาจากการทำกิจกรรมออนไลน์ สามารถสรุปประเด็นที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

ด้านการทำกิจกรรมออนไลน์

- 1) ในการทำกิจกรรมกลุ่มเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้กับสมาชิกที่มีความหลากหลาย บางคนร่วมมืออย่างดี บางคนไม่ร่วมมือแต่วิพากษ์วิจารณ์โดยมีอคติ บางคนนำงานของเพื่อนมาส่งเป็นของตนเอง ขึ้นอยู่กับโชคว่าจะได้สมาชิกเช่นใด
- 2) สมาชิกที่มีความรู้ความสามารถจะให้คำอธิบายอย่างมีเหตุผล นำเนื้อหาตำราที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิงให้สมาชิกอื่นๆเข้าใจชัดเจนขึ้น

ด้านการประเมินงานกิจกรรมออนไลน์

- 1) การประเมินงานจากเพื่อนมีความหลากหลาย บางคนมีอคติส่วนตัว บางคนไม่ใช้เกณฑ์ที่กำหนดไว้
- 2) สมาชิกในกลุ่มบางกลุ่มให้ความร่วมมือในการทำงานดีเท่าๆกัน แต่ไม่สามารถให้คะแนนเท่ากันได้ เป็นข้อจำกัดของระบบ
- 3) ผู้เรียนเห็นว่าการประเมินงานจากผู้สอนมีประโยชน์ แต่ยังไม่ทั่วถึงและสม่ำเสมอ

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับการประเมินงานกิจกรรมออนไลน์เป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการเรียนการสอนออนไลน์ จากงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาต่างๆในการเรียนการสอนออนไลน์โดย Roberts & McInerney (2004) พบว่าการประเมินงานดังกล่าวเป็นการวัดความสามารถในการทำงานของ

ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่ม รวมทั้งประเมินผลการทำงานกลุ่ม อย่างไรก็ตามการประเมินการทำงานของกลุ่มโดยไม่จำแนกการร่วมงานของสมาชิกแต่ละคนเป็นเรื่องที่อาจไม่ยุติธรรม

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลจากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัยนี้เป็นรูปแบบที่ได้มาจากลักษณะเฉพาะสำหรับการเรียนการสอนออนไลน์ ตามรูปแบบเพื่อการเรียนรู้ในชุมชนแสงรู้ ซึ่งประกอบด้วย

- การรับรู้ด้านการสอน หมายถึงผู้สอนต้องวางแผน ออกแบบสื่อการสอนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย มีการจัดการเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและเหมาะสม อีกทั้งยังสามารถชี้แนะ อธิบาย และตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนได้โดยสม่ำเสมอ

- การรับรู้ด้านพุทธิปัญญา ครอบคลุมความรู้ความสามารถของผู้เรียนในการเรียนรู้ และสามารถสร้างชุมชนแสงรู้ผ่านการสื่อสารในชุมชนที่มีประสิทธิภาพได้ เนื่องจากมีความสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และ/หรือผู้สอนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนออนไลน์นั้นๆ

- การรับรู้ด้านสังคม เป็นการเพิ่มความสามารถของผู้เรียนในการสร้างงานด้วยตนเองในสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เป็นจริง ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์โดยสื่อสังคมต่างๆที่จัดไว้ในสภาพแวดล้อมนั้นหรือสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ

โดยสรุปการอ้างอิงแนวคิดชุมชนแสงรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์จะสามารถประสบผลสำเร็จได้ต้องมีการบรรจบ หรือประสานกันระหว่างปัจจัยการรับรู้ทั้งสามประการข้างต้นที่ต้องมาบรรจบกัน และจากผลการวิจัยตามข้อสรุปดังกล่าวมาแล้ว ถ้าในกรณีที่มหาวิทยาลัยต้องการวางแผนหรือปรับเปลี่ยนระบบจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในหลักสูตรฯ ในงานวิจัยนี้หรือในหลักสูตรอื่นๆ มีข้อเสนอแนะจากงานวิจัยนี้โดยพิจารณาตามประเด็นผู้มีบทบาทเกี่ยวข้องดังต่อไปนี้คือ

บทบาทของผู้เรียน ผู้เรียนในระบบออนไลน์ต้องมีคุณสมบัติในการรับผิดชอบตนเอง จัดแบ่งเวลาให้กับการเรียนโดยตรงต่อเวลา มีความรู้สึกต้องการเป็นส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ มีจริยธรรมในการใช้ข้อมูลออนไลน์ สามารถประเมินความถูกต้องของข้อมูลได้ รวมทั้งมีการเตรียมพร้อมที่จะอุทิศเวลาให้กับการเรียนในระบบการศึกษาทางไกลได้ สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากงานวิจัยนี้เป็นความคิดเห็นที่ได้มาจากกลุ่มผู้เรียนจริงในหลักสูตร ดังนั้นข้อมูลความคิดเห็นดังกล่าว น่าจะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษารุ่นต่อไปที่เรียนในหลักสูตรนี้

บทบาทของผู้สอน

1. ด้านการให้ผลย้อนกลับ จากผลการวิจัยในงานวิจัยนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือในการให้ผลย้อนกลับจากอาจารย์เป็นรายบุคคลมากกว่าเป็นภาพรวม และต้องการให้บ่งชี้ที่ผิด

หรือถูกให้ชัดเจน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นภาระความรับผิดชอบของอาจารย์ผู้สอนที่ต้องควบคุมดูแลการส่งงาน กิจกรรมออนไลน์ และ ให้ผลย้อนกลับโดยสม่ำเสมอ และนอกจากนี้นักกลุ่มตัวอย่างบางรายเห็นว่ากรณีมีข้อ ขัดแย้งกันเกี่ยวกับคำตอบในการทำงานกิจกรรม ผลการประเมินจากผู้สอนจะถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการ ทำงานกลุ่ม ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้เรียนควรทราบหรือได้รับผลย้อนกลับจากผู้สอนโดยทั่วถึง

2. ในกรณีที่ได้ให้มีการสนทนาสดในแต่ละชุดวิชา กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะให้จัดวางแผน ประเด็นหัวข้อสนทนาดังกล่าวและแจ้งให้นักศึกษาทราบ เพื่อเป็นการประหยัดเวลา

บทบาทของมหาวิทยาลัยหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1. มหาวิทยาลัยควรพัฒนาหรือปรับปรุงระบบการจัดการการลงทะเบียน หรือขั้นตอนอื่นที่ เกี่ยวข้องกับการลงทะเบียนของนักศึกษา เพื่อให้สามารถส่งรายชื่อนักศึกษาเข้าสู่ระบบจัดการเรียนออนไลน์ใน แต่ละชุดวิชาได้ทันกำหนดการเปิดเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดปัญหาการจัดให้นักศึกษาทำงานในระบบย้อนหลัง ซึ่งเป็นการเพิ่มเติมภาระงานของอาจารย์ผู้รับผิดชอบแต่ละชุดวิชานับแต่เริ่มเปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรฯ

2. มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนหรือพิจารณาให้มีการจัดให้ชุดวิชาบางชุดวิชาเป็น prerequisite สำหรับชุดวิชาต่างๆ ทั้งนี้เพื่อลดปัญหาที่เกิดจากการที่นักศึกษาไม่ลงทะเบียนเรียนตามโครงสร้างหลักสูตร

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการสื่อสารข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตประกอบด้วยช่องทางต่างๆอีกหลายช่องทาง จึงควร มีการวิจัยศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับสาเหตุ และวิธีการอื่นๆที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถติดต่อสื่อสารข้อมูลการ เรียนหรือการทำกิจกรรมได้สะดวกรวดเร็วขึ้น โดยอาจมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการสื่อความหรือ ข้อมูลการเรียน หรือการเขียนข้อความภาษาอังกฤษโดยประยุกต์ใช้เครื่องมือหรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอื่นๆ เช่นอีเมล วิกี (Wiki) กระดานสนทนา (Discussion Forum) หรือ chat room เป็นต้น

2. เนื่องจากในระหว่างที่ทำการวิจัยนี้ การทำกิจกรรมออนไลน์เพื่อเก็บคะแนนยังไม่เป็นภาค บังคับ นักศึกษาบางกลุ่มจึงไม่ทำกิจกรรมออนไลน์แต่ไปเข้าสอบที่สนามสอบเลย ซึ่งไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของ หลักสูตรที่ต้องการให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการเรียนออนไลน์และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริง ดังนั้นถ้ามหาวิทยาลัยมีนโยบาย และแนวทางปฏิบัติให้กิจกรรมออนไลน์ในชุดวิชาต่างๆเป็นกิจกรรมภาคบังคับ อาจทำให้ผู้เรียนในหลักสูตรบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายในหลักสูตรได้ งานวิจัยที่น่าสนใจศึกษาอาจเป็น ความแตกต่างของการสอบผ่านหรือไม่ผ่านระหว่างนักศึกษาที่ทำกิจกรรมออนไลน์และไม่ทำกิจกรรมดังกล่าว

3. กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมงานวิจัยในครั้งนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจเข้าร่วมงานวิจัย ส่วนใหญ่ เป็นผู้มีงานทำแล้ว และคาดว่าจะสำเร็จการศึกษาเป็นรุ่นที่ 2 ของหลักสูตรในปีการศึกษา 2557 อย่างไรก็ตาม รายละเอียดพื้นฐานหรือคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้มีความหลากหลายเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงอาจ มีผลสะท้อนในความคิดเห็นต่างๆเกี่ยวกับการเรียนการสอนในหลักสูตรฯ การวิจัยในโอกาสต่อไปควรศึกษาจาก

กลุ่มตัวอย่างอื่นที่แตกต่างจากกลุ่มนี้ เช่น อาจเป็นกลุ่มที่ไม่เคยทำกิจกรรมออนไลน์มาก่อน หรือกลุ่มที่ยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานหรือใช้ภาษาอังกฤษมาก่อน เป็นต้น

4. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยในมุมมองของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียนในหลักสูตรควรมีการวิจัยครั้งต่อไปโดยอาจศึกษาว่าองค์ประกอบด้านการรับรู้ด้านสังคม/การรับรู้ตัวตนบนเครือข่ายสังคม (Social Presence) เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อผู้เรียนในสภาพแวดล้อมทางการเรียนหรือไม่ เพราะมีการรับรู้ด้านการสอน (Teaching Presence) ในปริมาณที่มากเพียงพออยู่แล้ว และผู้เรียนก็มีสื่อการเรียนเพื่อสร้างการรับรู้ด้านความคิด (Cognitive Presence) ในสภาพแวดล้อมนั้นอยู่แล้ว ถ้าขาดองค์ประกอบด้านสังคมไป หรือกล่าวง่าย ๆ คือถ้าไม่มีการเรียนรู้ร่วมกันในการทำกิจกรรมกลุ่ม สภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนจะเป็นอย่างไรในแต่ละบริบทหรือสถานการณ์การเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

